

שם העבודה : הגברת מעורבות משפחתית באוכלוסיית אנשים עם מוגבלות שכלית במעונות פנימייה

בחברה הערבית

שנה: 2013

מס' קטלוגי: 578

שם המגיש: כרים נסר

בהנחיית: ד"ר דליה זק"ש וד"ר עמליה סער

חיבור לשם קבלת התואר "דוקטור לפילוסופיה", הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת חיפה.

המלצות למחקר המשך-

- המחקר הנוכחי התמקד בחקירת תופעת ההשמה המעונית באוכלוסיית אנשים עם מוגבלות שכלית בחברה הערבית, המתגוררים במעונות פנימייה פרטיים באזור הגליל. לאור מיעוט המחקרים באוכלוסייה זו, ומאחר שתופעת ההשמה נמצאת במגמת עליה מתמדת בחברה הערבית, מוצע לערוך מחקרים נוספים בנושא, אשר יכללו אוכלוסייה רחבה יותר ויבדקו את התופעה באזורים נוספים בארץ, בסוגי דיור אחרים כגון דיור קהילתי, וגם בקרב אוכלוסיות נוספות כגון אנשים עם אוטיזם, קשישים וכדומה.
- השמה מעונית היא תופעה שקיימת בכל קבוצות התרבות במדינת ישראל. מכאן שמוצע לבצע מחקרים נוספים בקרב קבוצות אחרות, כגון אנשים עם מוגבלות שכלית בחברה היהודית, באזורי מגורים עשירים בשירותים נגישים וזמינים ועוד.
- המחקר הנוכחי כלל רק משפחות שילדיהן חיים במעון פנימייה. עריכת מחקרים איכותניים עם משפחות לילדים עם מוגבלות שכלית החיים בבית, יכולה להעמיק את ההבנה ולזהות גורמים שיכולים לעודד את ההורים לגדל את ילדיהם בבית ולסייע להם בהתמודדות היומיומית עם מוגבלותם.
- הספרות המחקרית בנושא מעורבות משפחתית מתמקדת בהדגשת חשיבות המעורבות ודנה במרכיביה, במאפייניה ובגורמים המשפיעים עליה (Araten-Bergman et al., 2012; Baker & Blacher, 2002; Enosh et al., 2007; Schwartz, 2005; Schwatrz & Tsumi, 2003). המחקר הנוכחי הוא חלוצי בכך שהוא כלל בנייה, יישום והערכה של תכנית התערבות המכוונת להגברת המעורבות המשפחתית. ממצאיו מדגישים את חשיבות ביצוע מחקרי המשך ארוכי טווח, להעמקת ההבנה של יתרונות המעורבות המשפחתית ולבדיקת תרומתה לרווחת הדיירים ומשפחותיהם.
- הממצאים העלו הבדלים מגדריים בתהליך ההשמה והצביעו על כך שאימהות היו מעורבות, יותר מאשר אבות, בחיי הילדים עם המוגבלות השכלית לאחר ההשמה. מוצע לערוך מחקרים לבדיקת הגורמים המשפיעים על מעורבות האבות ולהצעת כיווני פעולה להגברתה.

- השימוש בשאלון הערכת תהליכי הטיפול (MPOC) לבדיקת תפיסות בנוגע להתאמת השירותים למשפחות במעונות הפנימייה הוא חלוצי. לאור הממצאים המצביעים על הרלוונטיות של הכלי באוכלוסייה זו, מוצע לערוך מחקרים נוספים לביסוס תקפותו ומהימנותו.
- השמה מעונית נחוותה על-ידי ההורים במחקר הנוכחי כמשבר, ונמצאה כמשפיעה על מילוי התפקיד ההורי לאחר ההשמה. מוצע לערוך מחקרים נוספים אשר יתמקדו בחקירת מושג ההורות כעיסוק וכאמצעי לתמיכה במילוי התפקיד ההורי באוכלוסייה זו.
- המחקר הנוכחי התמקד בקבוצת ההורים בלבד. ממצאי המחקר העלו כי תהליך ההשמה משפיע על חברי המשפחה האחרים וגם מושפע על-ידם. מכאן שמוצע לערוך מחקרים אשר יתייחסו לכל בני המשפחה כגון אחאים, דודים ודודות, סבים וסבתות.
- טיב האינטראקציה, בין חברי המשפחה לילדיהם עם המוגבלות השכלית ובינם לבין אנשי המקצוע העובדים עמם, נמצא כמרכיב חשוב במעורבות המשפחתית. מוצע לערוך מחקרים נוספים העושים שימוש גם בשיטות איסוף נתונים חלופיות, כגון תצפית ישירה, כדי להעמיק את הבנת הגורמים המשפיעים על האינטראקציה ומגבירים את יעילות ההתערבויות בנושא זה.